

Inleiding eerste spreekster: mw. Gerdi Verbeet namens het Nationaal Comité 4 en 5 mei

Dames en heren:

Het Nationaal Comité organiseert niet alleen de Nationale Herdenking op 4 mei en de viering van onze vrijheid op 5 mei, het ondersteunt organisatorisch en financieel ook al die organisaties in ons land die plaatselijk herdenken en vieren, zoals wij hier. Zij doet dat in opdracht van het ministerie van VWS, maar vertegenwoordigt in die zin niemand en blijft daarom, als organisatie, op de achtergrond. Ik zie dat zelf, met respect, iets anders. Met een dergelijke opdrachtgever vertegenwoordigt Het Nationaal Comité in feite iedereen. Met dat voorzichtige argument heb ik u mevrouw Verbeet niet alleen uitgenodigd om hier aanwezig te zijn, maar ook te spreken. Tot ons en dus ook "voorzichtig", ik weet het, namens ons. En u hebt "ja" gezegd op mijn uitnodiging. En om die vrijheid op de regel te onderstrepen, legt u op mijn verzoek, straks ook een bloemstuk.

Als voormalig voorzitter van de Tweede Kamer hebben we u leren kennen als een waker over onze democratische beginselen en vrijheden. Vrijheden en beginselen waar deze mannen hun leven voor hebben gegeven. In de korte tijd dat u nu voorzitter van het Nationaal Comité bent, bent u het gezicht, het stralende gezicht, van herdenkend Nederland geworden en dus bent u hier meer dan welkom. Mag ik u verzoeken het woord te voeren?

Inleiding tweede spreekster: mw. Nicole Bruininga, nabestaande

Eind januari overleed mijn moeder. 87 jaar, dementerend, na een verdrietig sterfbed dat we ons zo anders hadden gewenst. Ze was een echt familie-mens, extravert, praterig. Mijn vader sprak acht talen, maar zei nooit veel, was introvert, gesloten: Indië, hè. Zo niet mijn moeder.

Ik heb uitgerekend dat ze me de laatste 40 jaar duizenden malen heeft opgebeld.

Gewoon om m'n stem te horen. Dan wist ze meteen hoe het met me was.

Natuurlijk had ik niet altijd nieuws. En dat zei ik haar dan ook, maar dan zei ze steevast: geeft niet, lieverd, doe dan maar gewoon een "vertelletje". Een "vertelletje": een ervaring van die dag, onder woorden gebracht.

En dat is precies wat we inmiddels in de neuro-biologie, mijn vak, te weten zijn gekomen. Bewust, maar meestal onbewust, zetten wij onze ervaringen om in woorden, opdat wij ze als "vertelletjes" in ons levensverhaal, in ons geheugen, als een web in kunnen weven.

Maar soms zijn onze ervaringen te heftig, te vreselijk. En dan lukt het niet om zo maar, of helemaal niet, woorden te vinden voor wat we meemaken. We zeggen dan: "ik heb er geen woorden voor", "ik kan er geen woorden voor vinden", "ik moet eerst op verhaal komen". Soms lukt dat pas met veel hulp of na lange, zeer lange tijd. Soms lukt het nooit. Het trauma wordt een woordeloos geheim.

Nicole Bruininga komt uit een familie met zo'n verhaal dat je haast niet onder woorden kan krijgen. Zij kan dat nu wel. Zij heeft de woorden gevonden. Nicole, verrijk ons met de woorden die jij aaneen-geweven hebt.

Inleiding derde spreekster: mw. Sandra Reemer, nabestaande

Dames en heren, op 4 mei zagen wij tijdens de herdenking op de Dam voor het eerst korte interviews met nabestaanden die een heel persoonlijk verhaal vertelden om een slachtoffer van Tweede Wereldoorlog, hun familielid, te herdenken.

En zo zagen wij ook de bekende zangeres Sandra Reemer, samen met haar moeder, in beeld verschijnen. Zij was daar om haar “opa Koos” te herdenken. En in één zin vertelde ze dat haar opa was omgekomen bij de torpedering van de *Junyo Maru*.

Ik weet niet of u dat ook hebt, maar ik schrik dan altijd een beetje: weer iemand die we denken te kennen als “bekende Nederlander” maar waarvan we niet wisten dat de geschiedenis van de *Hell Ships* ook in hun familieverhaal zit.

Die ene zin op 4 mei vond ik te weinig. Daarom ben ik blij, Sandra, dat je bereidt bent hier het verhaal van jouw “opa Koos” te vertellen. Mag ik je verzoeken?